הדר פרק ששי עירובין

שכח אחד מן החיצונה ולא עירב עמהן. כהא מודי שמואל דמבטלי בני מיצונה לבני פנימית אותו רשות שכח שם להן בתוכן על ידי הרגל עירובן משום דאמרה לתקוני שתפתיך ולא לעוותי והכי מפרש בשילהי פירקין והא דבעיא ביטול אליבא דר"ע אמר רבא למילתיה דלי לרבנן בלאו ביטול נמי אמרה לה פנימית הכי ועקרה לה לעירוב משום דעוותי בה אבל ר"ע אמר דבעיא לבטולי פירקין [שם] וכי שכח בן פנימית ליכא למימר הכי לבטל לבני פנימית ותיתוב דשא ותשמש (ה) דלא מצי למימר לתקוני שתפתיך ולא לעוותי שהרי תחילת העיוות ע"י בן פנימי בא: **כמאן כר' אליעזר.** רבא קא מהדר ליה לרב הונא כמאן קאמרת למילתך כר"א דאמר מיגו לרוך כו'. בשילהי עושין פסין (ו) אוקימנא הכי: **ממסייפא דרב ששת.** שהיו משניות קדורות לו וירא רב חסדא שלא יקשה לו ממשנה על משנה ואמר לו לתלמיד: **מפלפוליה.** תריף וסבר (ז) היה ביותר ועמוק בשאילותיו: **והקיפוס.** סתמו רה"ר מכאן ומכאן ונשאר לפני ג' הבתים כעין אגר שהבתים פתוחות לה: **מהו.** שיבטל זה רשותו לזה ויהא מותר להוציא מביתו לכאן והא קיי"ל בפירקא תנייא (דף כ.) כל מחיצות הנעשות בשבת בין בשוגג בין במזיד שמה מחיצה וכ"ש הכא דנכרים עבדוה: **אליבא דמאן דאמר אין ביטול רשות מחצר לחצר.** ואוקימנא (ח) טעמא משום דאין אוסרין (ט) ואין מבטלין ואע"ג דאי נעו לערובי הוו מערבי אלמא תרתי בעינן אוסרין ומערבין: **לא מיבעי לך.** דכ"ש דהכא לא הא ולא הא דלא הוו אוסרין זה על זה אתמול ולא תורת עירוב היתה לכאן: **כי מיבעי לך אליבא דמאן דאמר יש ביעול.** ואע"ג דאין אוסרין מאי מי אמרינן התם הוא דאי נעו לערובי הוו מערבי ואע"ג דתרתי ליכא חדא מיהא איכא אבל הכא דאפילו חדא ליכא לא אי אלמא מדאתהא לא קפיד אהא נמי לא קפיד: **אין מבטלין.** דחדא מיהא בעינן: **מה נכרי בשבת.** הא נמי נעא מיניה שני ישראלים ונכרי הדרים בחצר ולא שכרו ולא עירבו ומת נכרי בשבת מהו לבטל זה לזה: **אליבא דמ"ד.** לעיל בפרקין (דף סה.) היכא דאמר נכרי בשבת שכירות אין ביטול אלא במקום עירוב עד כאן לשון הקונט' ותימה דלעיל (דף פו.) פשיטא לן היכא דאתא נכרי מאתמול דמבטלין ואוסרין ומערבין קרינן ביה דאמר לעיל ואי דאתא נכרי מאתמול לוגר מאתמול י"ל דקוגיא דלעיל כרב ששת דאמר הכא דמבטלין ומיהו קשה דמשמע הכא דפשיטא לן אפי' לרב ששת דתרתי לא עבדינן ודוקא מת הוא דמבטלין אבל לא מת דבעי תרתי שכירות וביטול לא עבדינן ולעיל פשיטא לן בדאתא מאתמול דבשבת שוכרין ומבטלין ודוקא באתא בשבת קאמר שמואל דאין מבטלין ונראה לפרש דהכא באתא בשבת ומת בשבת אחירי וכן משמע הלשון דקאמר כי מיבעי לך אליבא דמאן דאמר אין שוכרין תרתי הוא דלא עבדינן ובאתא נכרי בשבת נתלקו ועל זה מיבעיא ליה כשמת אי עבדינן חדא אי לא וא"ת כי לא מת נמי תפגי בחדא בביטול לחודיה דהוה יחיד במקום נכרי וי"ל כדפי' לעיל דלא משתרי בביטול לחודיה כשמתרלה הנכרי לשכור כיון דאם לא היה מתרלה לא היה מותר משום דאם כן בטלת תורת עירוב אי נמי רב חסדא כר' מאיר סבירא ליה דאסר יחיד במקום נכרי ומיהו לפי טעם זה אחרון לא יתכן לומר (ז) אליבא דמאן דאמר אין שוכרין דקאמר (ח)(אני אומר מבטלין) היינו שמואל דממה נפשך לשמואל סגי בביטול דאיהו קאמר הלכה כראב"י וקאמר שמואל לעיל דאין מבטלין ש"מ דאפי' חדא לא עבדינן לשמואל אלא היינו ר' אמי דאמר לעיל לא נשכור: **אני** אומר מבטלין. אף על גב דבשני בתים אין מבטלין התם ליכא לא אוסרין ולא מערבין שהיא רה"ר מבעוד יום אבל הכא אוסרין איכא ומערבין עד שיבא הנכרי מ"ג גבי שני בתים לא היה לו כח מבעוד יום לעשות אותו ביטול שעושה עכשיו אבל הכא מבעוד יום היה בו כח לבטל: **ושרגא**

שכח אחד מן החיצונה ולא עירב ודאי פנימית מותרת דאחדא דשא ומשתמשא וחיצונה אסורה אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרבא וכי שכח אחד מן הפנימית ולא עירב אמאי שתיהן אסורות לבטיל בר פנימית לבני פנימית ותיתי חיצונה ותשתרי בהדייהו כמאן כרבי אליעזר דאמר אינו צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד [ח]כי קאמינא לרבנן דאמרי צריך לבטל לכל אחד ואחד: רב חסדא ורב ששת כי פגעי בהדי הדדי רב חסדא מרתען שיפוותיה ממתנייתא דרב ששת ורב ששת [ט]מרתע כוליה גופיה מפלפוליה דרב חסדא בעא מיניה רב חסדא מרב ששת שני בתים משני צידי רשות הרבים ובאו נכרים והקיפום מחיצה בשבת מהו אליבא דמאן דאמר [י]אין ביטול רשות מחצר לחצר לא תיבעי לך השתא דאי בעו לערובי מאתמול מצו מערבי אמרת אין ביטול רשות מחצר לחצר הכא דאי בעו לערובי מאתמול לא מצו מערבי לא כל שכן כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר [יא]יש ביטול רשות מחצר לחצר התם דאי בעו לערובי מאתמול מצו מערבי בטולי נמי מצי מבטל אבל הכא דלא מצו מערבי מאתמול בטולי נמי לא מצי מבטל או דילמא לא שנא אמר ליה [יב]אין מבטלין מת נכרי בשבת מהו אליבא דמאן דאמר שוכרין לא תיבעי לך השתא תרתי עבדינן חדא מיבעיא אלא כי תיבעי לך אליבא דמ"ד אין שוכרין תרתי הוא דלא עבדינן הא חדא עבדינן או דילמא לא שנא אמר ליה [יג]אני אומר מבטלין והמנונא אמר אין מבטלין: אמר רב יהודה אמר שמואל [יד]נכרי שיש לו פתח ארבעה על ארבעה פתוח לבקעה אפילו מכנים ומוציא גמלים וקרונות כל היום כולו דרך מבוי אין אוסר על בני מבוי מ"ט בפיתחא דמיחד ליה בההוא ניחא ליה איבעיא להו פתוח לקרפף מהו א"ר נחמן בר אמי משמיה דאולפנא אפי'

עין משפט נר מצוה

לח א מיי' פ"ב מהלי' עירובין הלכה ז טוש"ע א"ח סי' שפה סעיף ה:

לט ב מיי' שם הלי' יג ומגן שם טוש"ע א"ח סי' שפג:

מ ג מיי' פ"ב מהלי' עירובין הלכה יז טוש"ע א"ח סי' שפט:

רב ניסים גאון

במאן כר' אליעזר דאמר אין צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד, אנא כי קא אמינא כרבנן. עיקר דבריו שלו' אליעזר בסוף פרק עושין פסין, דתנן אמר ר' אילעאי שמעתי מר' אליעזר שאמ' היא כבית כור. וכן שמעתי ממנו אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור מלהכנים ומלהוציא לו ולהם. ופרקינן לא קשיא הא ר' אליעזר והא רבנן. כשתמצא לומר לדברי ר' אליעזר המבטל רשות חצרו לרשות ביתו נמי ביטל. לרבנן המבטל רשות חצרו רשות ביתו לא ביטל.

רבינו חננאל

רב חסדא כי הוה פגע ברב ששת הוה (מתרגן) [מתרגן] שפוותיה. כלומר היה מתירא ממנו שמא ישאלנו ממתנייתא דהוו בידיה. ורב ששת הוה (מיתרע) [מרתע] כוליה גופיה מפילפוליה דרב חסדא, שמא ישאלהו. בעא מיניה רב חסדא מרב ששת שתי חצירות בשני צידי רשות הרבים והקיפום גוים מחיצה בשבת, אליבא דר' יוחנן דאמר יש ביטול מחצר לחצר מהו. אי דאמר, דכיון דאיכבי לערובי מאתמול הוה מצי מערב, בטולי השתא מצי בטיל. אבל הכא בהיקיפום גוים מחיצות בשבת דאיכבי לערובי מאיתמול לא מצי מערבי, בטולי השתא נמי לא מצי מבטלי. או דילמא לא שנא. א"ל אין מבטלין. **תוב בעא מיניה מת גוי בשבת מהו.** אליבא דר' יוחנן לא תיבעי לך השתא שוכרין ומבטלין עבדי להו בשבת להני תרתי, חדא אי מבטלין אי לא מיבעיא. כי תיבעי לך אליבא דשמואל דאמר אין שוכרין מאי, הרתי הוא דלא עבדי, אבל הכא בחצר דהוו בה דיורין ישראלים הרבה גוי, ואסר עלייהו גוי ולא עירובו, דהא אין עירוב פועיל במקום גוי בשבת, ונסתלקה רשותו ונשתיירו ישראלים, מהו שיבטל אחד רשותו ויהא האחר מותר לטלטלי. א"ל (אביי) [רב ששת] אני אומר מבטלין, והמנונא אומר אין מבטלין. אמר רב יהודה אמר שמואל גוי שיש לו אפ' פתח ד' שפחים על ד' שפחים פתוח מחצירו לבקעה, כבר סילק רשותו מכל המבוי, ואפילו הוא מכניס

מסורת הש"ס

(א) [ניר' הערוך מרחתת], (ב) [לעיל סו: לקמן סח. עה:], (ג) [נסז], (ד) [לעיל כו:], (ה) [נס"ל: וסברן], (ו) [לעיל סו:], (ז) ר"ל להקיפוה נכרים דחדא לא עבדינן. רלמ"ת, (ח) רש"ל מ"ז ועי' רש"ש,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שכח וכו' ותיתוב דשא ותשמש. כ"כ ס"א ומבטל מיצוני לפנימית רשותה: (ב) ד"ה מלינא וכו' דאין אוסרין אין מבטלין: (ג) תוס' ד"ה שכח וכו' אבל ר' עקיבא אמר בשילהי פירקין דבעי לבטולו וכו' שכח: (ד) באא"ד ולא מתוקם אלא כר' עקיבא וא"ת: (ה) ד"ה מאן דאמר וכו' לבני פנימית לר' אליעזר דאמר: (ו) ד"ה אמי אומר וכו' לעיל כיצא כיצא בתמא ע"ב בשבתא. נ"ב וקשה לי ס"ל דתוספתא היו מפרשים מה שפירש"י וא"ל להא לעיל פי' הייגו על היכא דאתא ע"ב בשבתא דף כ' ה"ל לתרץ דקיל"ר משום דהתם הרתי ודכא הדא כפנת בעל מיבעיא בעלמא דאתא פשיט דמותר [ע"כ נראה דמה שפירש רש"י דמי להתיא לעיל קאי [אהיכא דאתא ע"ב והקיפום ממילא בשבת דאין מבטלין דהתם נ"כ אינו אלא חדא וכעין שהקפו הגוים לקמן בדיבור שאחר זה ועל זה תירץ רש"י דהכא אי בעי מינר ועירוב מאתמול מאי עבדי ר"ל דרש"י פי' ג"כ היכא דאתא ע"ב בשבת והא דקאמר אי בעי מינר ועירוב מאתמול פי' אי הוה בא הע"ב מאתמול מה שאין כן לעיל דמאתמול לא הוה ממילא כלל וכעין זה כתבו התוס' לעיל דף סו כד"ה ואי דאתא וכו' אלא עיי' לקמן דף נב דלא הע"ב לשמר להסיר מאתמול אחרי מערבין קרינא ביה דאם היה רוצה הע"ב היו יכולין לערב ה"ה הכא נמי משום דאי הוה בא הע"ב מאתמול היו יכולין להסיר מאתמול קרינא ביה): (ז) באא"ד לא יתכן לומר כי הבעי לך אליבא דמאן דאמר אין שוכרין דהיינו שמואל ע"ל ודוקא דקאמר אי אומר מבטלין נמחק:

גליון הש"ס

גמ' כי קאמינא לרבנן דאמרי צריך לבטל. עי' לקמן סח ע"ב תוס' ד"ה רב אפי':